

סגור חלון

הסכנה ב"דמי שתיקה"

קבלנים וכן מטרידים מינית יכולים לפצות את הנפגעים - ולהמשיך לעבוד כרגיל

עו"ד אסף פוזנר 9/10/16

לאחרונה תוארו בתקשורת תשלומי פיצויים לנפגעות מהטרדה מינית כ"דמי שתיקה", ונגד דברים אלה יצאה עו"ד מיה צחור ("הארץ", 19.9), שטענה כי התיאור מגונה ומתעלם מזכות לקבל פיצוי. הפיצוי אכן לגיטימי, וכמובן הבעיה אינה בו אלא בהשתקה הנלווית אליו - בין שהיא רצונית ובין, במקרה החמור, שהיא כפויה.

תופעת ההשתקה של מתלוננים או ניזוקים נרחבת ונוגעת לתחומים רבים נוספים, אך תוצאתה היא אחת - פגיעה באינטרס הציבורי. בתיקי רשלנות רפואית, למשל, קורה לא אחת שלאחר שמוגשת תביעה ומועלית הצעת פיצוי על-ידי בית המשפט, הנתבע מעלה לפתע דרישה כי התובע יתחייב לסודיות כדי לזכות בפיצוי שהוצע.

דרישה זו, המועלית גם על-ידי גופים ציבוריים כגון קופות-חולים או בתי חולים, באה בסופו של דבר על חשבון הציבור, שהרי אם התלונה או התביעה לא תיבדק - כפי שצפוי במקרה שהיא לא תתפרסם - אותו רופא רשלין עלול לחזור על מעשיו, והמטופלים עלולים להמשיך לפנות אליו.

תופעת ההשתקה מקבלת תוקף לא רק במקרים של תשלומים זעומים של "דמי מטרד", כאשר המוסד הרפואי סבור (באמת ובתמים) שאינו אחראי ומוכן לשלם רק כדי למנוע פרסום משמיץ, אלא במקרים בהם משולמים סכומים גבוהים המשקפים את נזקו של המטופל, וכשכל הצדדים מודעים היטב לכך שהייתה רשלנות. זה בעיני דבר פסול ונפסד.

למען ההגינות יש לציין כי החריג לניסיון ההשתקה הוא כשהמדינה היא הנתבעת, והדבר קורה בשל שיקולים עקרוניים. לכן המדינה אינה עומדת על השתקה ואף מונעת ניסיון השתקה, אפילו אם התובעים מעוניינים, מטעמיהם, בכך.

מצב דברים זה מאפשר ש**קבלן** שבנייתו רשלנית יוכל, תחת אותו מעטה של השתקה, לפצות את מי שנפגע ולהמשיך למכור את הדירות ללא חשיפת ליקויים. או במקרה שבו ייהרג פועל בניין המועסק אצל קבלן מסוים, פיצוי למשפחה, תחת מעטה השתקה, יקדם אפשרות שבעתיד ייפגע פועל אחר של אותו קבלן.

דברים אלה נכונים גם ביחס להטרדות מיניות: הנפגעת אכן מקבלת פיצוי על הנזק, אך המקרה עלול לחזור על עצמו עם אישה אחרת בעתיד. בכל האירועים האלה התשלום על הנזק הוא לגיטימי, אבל פעולת ההשתקה וכפייתה על הנפגע היא דבר מגונה שפוגע באינטרס הציבורי.

טוב יעשה אם תימנע מהמזיקים האפשרות לדרוש השתקה, ולו בשם האינטרס הזה. אין גם להתיר לנפגעים "לסחור" באיום הפרסום. כמובן, מוטרת מינית שאינה מעוניינת בפרסום בוודאי זכאית לכך, אך לא ניתן לחייבה לכך, ואין לקשור זאת לפיצוי הלגיטימי על הנזק עצמו.

מצב הדברים היה יכול להיות אחר אילו גורמים אובייקטיביים היו חוקרים את האירועים, אף ללא פרסום ציבורי, ומרחיקים את הרשלנים והמטרידים ממקומות שבהם הם מהווים סכנה. כדי שאפשר יהיה להסתפק בכך, יש צורך לחייב את הגופים לדווח לרשויות הרלוונטיות על מקרים בהם שולמו פיצויים לגיטימיים, כדי שהן יוכלו לחקור אותם. אבל ניסיון ההשתקה כיום כולל, במקרים רבים, איסור על התובע או המתלונן להגיש תלונה לגורמים אלה.

תוצאות חקירה שכזו יכולות להיות החל בנקיטת הליכים כדי למנוע סכנה עתידית (כגון איסור על שיטת בנייה מסוימת), דרך הרחקת הגורם המתרשל מהמקום המסוכן, ואפילו פרסום

התוצאות בציבור, למען יראו וייראו.

רק כך, אם המוסדות הרפואיים ידווחו למשרד הבריאות, וקבלנים ידווחו לרשם הקבלנים כל אימת שהם משלמים פיצויים תמורת שתיקה - ניתן יהיה להגן על האינטרס הציבורי ולוודא שהכסף מפצה את הנפגעים אבל אינו משמש לטיוח מה שטעון תיקון.

עו"ד אסף פוזנר הוא שותף בכיר במשרד קמחי, פלד, פוזנר, שילה ושות'.